

Caramelles

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Rellinars
Alçada: 322

Coordenades:

Latitud: 41.63978
Longitud: 1.91159
UTM Est (X): 409353
UTM Nord (Y): 4610355

Classificació

Número de fitxa 08179 - 331
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Manifestació festiva
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Social
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló
Data de registre de la fitxa: dt., 16/04/2019 - 02:00

Descripció

Tradició recuperada recentment que havia estat molt tradicional a Rellinars i relacionada amb el ball de cascavells. Les primeres dades parlen de l'any 1880 i amb diferents interrupcions s'han anat actualitzant. En l'actualitat el grup de caramellaires és un grup infantil que també fa el ball de cascavells. Es reuneixen el matí del diumenge de Pasqua, davant l'església parroquial. Primerament es realitza el ball

de cercolets i el de cascavells i després es canten les caramelles, composades per a l'ocasió i aprofitant músiques. Les nenes van vestides amb faldilles estampades o vermelles, mitges blanques, amb brusa o samarreta blanca amb l'escut del grup, amb mitenes al braç, mocador a l'espatlla i ret al cap. Els nens amb pantaló negre, camisa blanca, faixa vermella i barretina. Tots calçats amb espadenyes.

Tot seguit, el grup de nens i nens pugen als vehicles i es dirigeixen a Casajoana. La resta de participants hi pugen a peu. Són un parell de quilòmetres per pista forestal. Un cop a Casajoana es fa un esmorzar solidari de pa amb tomàquet i botifarra i es destinen els beneficis a causes solidaries. Enguany al projecte "IvetunacuraMSD", dedicat a malalties poc freqüents.

A continuació es torna a representar els balls i a cantar les caramelles. I en acabat una actuació de circ. El marc escollit és excepcional per la vista i el paisatge, amb el Parc de Sant Llorenç de Munt i serra l'Obac a tocar i Montserrat al fons.

Es tracta d'una festa viva amb la participació activa de la comunitat que serveix per revivre una tradició amb valors de cohesió i solidaritat.

Observacions:

Durant la República i Guerra Civil no es van fer caramelles però sí que es tornaren a fer pels volts dels anys quaranta. El joves d'aquella època com en Tonet de Cal Masferrer, que tenia setze anys van reprendre les rendes. També hi havia l'Amadeu de Cal Tarrés, el fill de Cal Rutllat i l'Enric Bassó. En Tonet explica que amb tant de jovent podien fer el ball complet amb quatre grups de quatre i que mossèn Emili els en va ensenyar unes caramelles no massa llargues per no cansar-se tant. El vestit de l'època estava compost per pantalons de vellut, camisa blanca, mocador al coll, faixa vermella i camals de cascavells. El dissabte anaven a peu cap a Sant Vicenç de Castellet per La Riereta, a peu i tornaven pel Grau on s'aturaven convidats i bevien vi blanc a galet en porró i menjaven quatre ametlles torrades que la finca tenia plantades. El diumenge anaven pels carrers del poble i a l'era. Els veïns els donaven ous, conills i entre ells tenien una entesa, si el que portava la bandera picava l'ullet volia dir que havien rebut una bona propina i podien tornar a ballar i segons com saltar. Si no havien estat generosos, marxaven. Amb tot el que havien recollit la Rosalia de Can Còdol els cuinava un arròs amb conill i amb els ous una crema catalana per les postres.

Probablement es van deixar de fer uns anys perquè segons explica en Tonet de Cal Masferrer, pels volts de 1972 va arribar al poble mossèn Joan va revifar la tradició de les caramelles amb l'entrada de noies a la celebració. En aquesta època ja anaven pujats al camió d'en Tarrés i l'encarregat de la cistella era en Pastoret. El dia 6 d'abril de 1980 amb motiu del centenari de l'estendard dels dansaires es va fer una celebració a l'església amb dues cantades, una a l'interior del temple i l'altra a l'Ajuntament. A la tarda es va fer una gran festa a la Sala del poble amb la participació dels Bastoners de Castellvell, l'esbart dansaire de Manresa i Jordi Tomàs Freixa que s'ocupava de la filmació de documentals, com a cineasta amateur que era, i que formen part de la col·lecció familiar.

La lletra de les caramelles de l'any 1940 deia així:

Som petits, petits cantaires, / que alegrem tot el veïnat, / i aixequem amunt pels aires / cants de santa llibertat. / Vos roseró, avui ha tret florida; / l'ambient és ple de l'aire revifant; / somriu el prat i canta la resclosa / himnes de goig que l'aire llença al vent. /

La lletra de les caramelles de l'any 1950 deia així:

Tot és vida i esperança. / Au, companys, cantem, cantem, / seguiu tots la nostra dansa, / si us agrada, ballarem / voeiem la barretina, / catalans som i serem, / la llavor que ara germina / nova sang que tots portem. / Poseu ous a la safata, / premieu nostres afanys, / que la Pasqua ens sia grata: / bones festes, per molts anys! / Per molts anys!

Fotos de Rafael Casanova i Jordi Montlló.

Història

És tradicional, per Pasqua, que en molts pobles de Catalunya, sobretot a la Catalunya Vella i al nord de la Nova (Solsonès, Bages, Garraf, Berguedà, Empordà, Osona, Anoia, Ripollès, Alt Urgell, Maresme, Alt Penedès, Baix Llobregat i les terres de l'Ebre) i també d'Andorra, es formen colles de cantaires que es dediquen a visitar cases i masies de les poblacions davant les quals canten les cançons anomenades també caramelles. Són cançons de caràcter religiós per celebrar la Resurrecció de Crist, però també festiu i profà. Es tracta de corrandes amb contingut satíric sobre fets d'actualitat del poble, o d'al·lusió a les persones de la casa, i d'altres de caràcter amorós o per a demanar els menjars típics.

Generalment sortien el dissabte de Glòria al vespre; actualment, el diumenge i el dilluns de Pasqua. I en alguna localitat el diumenge de pasqüetes, és a dir la vuitena de Pasqua, per adaptar-se als canvis de la modernitat. Un de la colla, per tal d'arribar a balcons i finestres, porta una perxa llarga amb una cistella al capdamunt, adornada amb cintes i garlandes, recull la gratificació. Abans anaven amb un mul amb portadora per a recollir els ous, anomenat la lloca. L'obsequi consisteix en ous, llonganissa i altres comestibles, així com en diners. Amb el resultat de la capta, els caramellaires fan generalment un àpat col·lectiu. En molts indrets les caramelles van acompanyades de trabucaires i danses populars (balls de bastons, de cascavells, cercolets, etc). Segons el temps i el lloc les Caramelles també s'anomenen Camalleres, Camarelles, Camilleres, Camelleres, Camijeres, Creïlles o Goigs de les Caramelles. A la Catalunya Nord s'anomenen Goigs dels Ous. El costum, esmentat per primera vegada a la fi del segle XVI (i que es manté en vigor encara, especialment en determinats pobles), presenta nombroses variants: en alguns llocs els caramellaires dansaven entre cant i cant (al pla de Bages era típica la dansa dels cascavells). D'altra banda, el cant ha estat acompanyat sempre d'alguns instruments musicals (flauta, tamborí, cornamusa, gralla, violí). A les ciutats, al llarg del segle XIX, les societats corals adoptaren aquest costum (als estatuts dels Cors de Clavé, del 1852, figura com una de les activitats de la institució), que tingué així una revitalització; hom organitzava concursos entre les colles (a Barcelona, a la plaça de Sant Jaume). Hi ha nombroses varietats locals del mot: camalleres, camarelles, camilleres, camigeres, camarleres, i al Vallès Occidental reben el nom de mussol. Un costum similar existeix a Mallorca i Menorca, anomenat capta de les panades (panada).

Bibliografia

CRIVILLÉ, J.; HERNÁNDEZ, A.J.; LOPEZ, P.; VILAR, R. (2003). El Ball de Cascavells. Temes de Súria, 2, pp. 231 i 232. Centre d'Estudis del Bages. Ajuntament de Súria.

SENSERRICH, Montserrat (1997). Festes i tradicions. El ball de cascavells, dins XVIII Ronda Vallesana, pp. 125 - 129. Unió Excursionista de Sabadell

